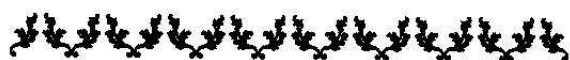

۱۸۹۲۲۰۱۰

بنام خداوند جان و خرد

استدلال و کسری غیر کلامی

مؤلف

مریم پورنی

www.ketab.ir

فهرست نویسی فیبا

سرشناسه

عنوان و نام پدیدآوران

مشخصات نشر

مشخصات ظاهری

شابک

وضعیت فهرست نویسی

یادداشت

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

رده بندی کنگره

رده بندی دیویی

شماره کتابشناسی می

نام کتاب: اختلالات یادگیری غیر کلامی

مؤلف: مریم یوسفی

ناشر: رشد فرهنگ

طراح جلد: حمید لچینانی

صفحه آرای: انتشارات رشد فرهنگ

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: واصف

نوبت چاپ: اول - زمستان ۱۳۹۶

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۷۰۰۰ تومان

انتشارات رشد فرهنگ

یوسفی، مریم، ۱۳۵۶ -

اختلالات یادگیری غیر کلامی / مؤلف مریم یوسفی.

تهران، رشد فرهنگ، ۱۳۹۶

ص. ۱۶۰

۹۷۸-۶۰۰-۸۸۶۷-۴۲-۵

فیبا

کتابنامه: ص. ۸۵.

Nonverbal learning disabilities اختلالات یادگیری غیر کلامی

Learning disabled children کودکان ناتوان در یادگیری

Learning disabilities اختلالات یادگیری

Social skills in children مهارت های اجتماعی در کودکان

Developmental disabilities ناتوانی رشد

Nonverbal communication ارتباط غیر کلامی

RJ ۵۰۶/الف/۳۷ ی ۹ ۱۳۹۶

۶۱۶/۸۵۸۸۹

۵۰۲۱۵۷۲

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۸۶۷-۴۲-۵

ISBN: 978-600-8867-42-5

آدرس انتشارات: تهران، خیابان مرتضوی، بعد از تقاطع جیحون، پلاک ۷۰۶

تلفن: ۶۶۳۷۷۵۷۰

Email: Roshdefarhang@yahoo.com

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۷.....	تقدمه
۱۳.....	۱. اختلالات یادگیری
۱۳.....	تعریف
۱۶.....	شیوع
۱۹.....	نشانه‌شناسی
۲۹.....	سبب‌شناسی
۳۳.....	انواع اختلالات یادگیری
۳۴.....	اختلال یادگیری غیر کلامی
۳۴.....	تعریف
۳۵.....	شیوع
۳۹.....	نشانه‌شناسی
۴۴.....	مشکلات همراه
۵۵.....	سبب‌شناسی
۵۶.....	عوامل ژنتیکی
۵۶.....	عوامل عصبی - زیست‌شناسی
۶۱.....	نقص ماده‌ی سفید
۶۵.....	عوامل محیطی
۶۸.....	ارزیابی و تشخیص
۷۰.....	مداخله و توانبخشی
۸۳.....	پالومبو: چشم‌انداز مددکار اجتماعی بالینی

- ۸۵ لیزا لیتل: پژوهشگر و پزشک
- ۸۷ مات و بولاسکی و فاوس: مربی و آموزگار
- ۹۱ جای گیری در مدرسه
- ۹۲ تانگوای
- ۹۷ ولنار - کلامپر
- ۹۸ مارتین
- ۱۰۱ کالبا خانواده‌ها
- ۱۰۹ مداخله
- ۱۱۱ مداخله و ویژ
- ۱۱۲ هماهنگی حرکتی
- ۱۱۳ مداخله‌ها
- ۱۱۴ ادراک بینایی - فصل
- ۱۱۴ مداخله‌ها
- ۱۱۶ کارکرد اجرایی
- ۱۱۶ مداخله‌ها
- ۱۱۸ نقایص اجتماعی / هیجانی
- ۱۱۹ مداخله‌ها
- ۱۲۴ استدلال فکری
- ۱۲۲ مداخله‌ها
- ۱۲۶ تحصیلی (آموزشی)
- ۱۲۷ مداخله‌ها
- ۱۳۰ ادراک خواندن
- ۱۳۰ مداخله‌ها
- ۱۳۱ رواندرمانی

پژوهشهای انجام شده پیرامون اختلالات یادگیری غیر کلامی..... ۱۳۴

سخن پایانی..... ۱۳۷

فهرست منابع..... ۱۴۱

www.ketab.ir

مقدمه

اصطلاح اختلال یادگیری^۱ از نیاز به تشخیص و خدمت به دانش‌آموزانی برخاسته است که به طور مداوم در کارهای درسی خود با شکست مواجه می‌شوند. دانش‌آموزان دارای اختلال یادگیری در یک یا چند فرایند روانی که به درک کردن یا استفاده از زبان گفتاری یا نوشتاری مربوط می‌شود، اختلال دارند (هالاها^۲، لویا^۳، کافمن^۴، ویس^۵، مارتینز^۶، ۱۳۹۰/۲۰۰۵).

اداره‌ی آموزش و پرورش^۷ در ایالات متحده، اختلال یادگیری را چنین تعریف کرده است: اختلال در یک یا چند فرایند اساسی روان‌شناختی که در فهم یا کاربرد زبان گفتاری یا نوشتاری، مسکات ایجاد می‌کند و ممکن است به صورت توانایی ناقص در گوش دادن، فکر کردن، صحبت کردن، خواندن، نوشتن، هجی کردن کلمات یا محاسبات ریاضی ظاهر شود. این اصطلاح شرایطی

-
1. Learning Disorder
  2. Hallahan, D. P
  3. Lloyd, J. W.
  4. Kauffman, J.
  5. Weiss, M. P
  6. Martinez, E. A.

چون کم‌توانی‌های ادراکی^۱، آسیب‌های مغزی^۲، نارسایی خفیف در کارکرد مغز^۳، نارساخواری^۴ و ناگویی تحولی^۵ را دربرمی‌گیرد. این تعریف آن گروه از دانش‌آموزانی را که به دلیل کم‌توانی‌های دیداری، شنیداری یا حرکتی، همچنین کم‌توانی‌های هوشی یا محرومیت‌های محیطی، فرهنگی یا اقتصادی دارای مشکلات یادگیری هستند، شامل نمی‌شود (برویت من^۶ و دیویس^۷، ۱۳۹۲).

اختلال یادگیری را می‌توان به دو دسته‌ی کلامی و غیرکلامی تقسیم کرد. اختلال یادگیری غیرکلامی^۸ (NLD) در متن تجدید نظر شده چهارمین ویرایش راهنمای تشخیصی و آهاری اختلال‌های روانی^۹ (DSM-IV-TR).

-
1. Perceptual disabilities
  2. Brain injuries
  3. Minimal brain dysfunction
  4. Dyslexia
  5. Developmental aphasia
  6. Broitman, J
  7. Davis, J. M.
  8. Non Verbal Learning Disorder.
  9. Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders

انجمن روان‌پزشکی آمریکا^۱، و دهمین نسخه طبقه‌بندی بین‌المللی بیماری‌ها^۲ (ICD-10؛ دارای کدهای تشخیصی نیست. ولی در DSM-IV-TR ملاک‌های تشخیصی برای نارساخوانی^۳، نارسانویسی^۴ و حساب‌نارسایی^۵ مشخص شده‌اند. و اختلال یادگیری غیرکلامی (NLD) مانند اختلال در کارکرد فنایی و شناخت اجتماعی در طبقه اختلال‌های یادگیری که به گونه‌ی دیگر مشخص نشده‌اند^۶ (NOS) قرار داده می‌شود. از آنجایی که نقایص یادگیری در سطح‌های فوق‌عموماً با هم رخ می‌دهد، موارد مذکور در چهارچوب اختلال یادگیری^۷ قرار می‌گیرد (پنینگتون^۷، ۲۰۰۹، نقل از برویت من و دیویس، ۲۰۱۱). تعدادی از پژوهشگران، اختلال یادگیری غیرکلامی را به عنوان نشانگان خاص یادگیری و حتی استدلال در نظر می‌گیرند و آن را در تشخیص‌های رسمی به کار نمی‌برند در حالی که عده‌ای

-
1. American Psychiatric Association
  2. International Classification of Diseases
  3. Dyslexia
  4. Dysgraphia
  5. Dyscalculia
  6. Not Otherwise Specified
  7. Pennington, B. F.

بر این باورند ایجاد کد تشخیصی رسمی در ارزیابی، درمان، پژوهش و ارائه خدمات در حیطه اختلال یادگیری غیرکلامی، ضرورت به شمار می‌رود. باوجوداین، اختلال یادگیری غیرکلامی، در DSM-V و در برنامه‌ریزی سال ۲۰۱۲، به عنوان یک اختلال، طبقه‌بندی نشده است (سمرود-کلیکمن^۱، ۲۰۰۰ نقل از پرویت‌من و دیویس، ۲۰۱۱).

۲. نظر پیس^۲، رورک^۳ (۲۰۰۱) ملاکهای مهم در تعیین اختلال یادگیری غیرکلامی عبارتند از: ۱. کسب بیشترین نمره در دو خرده مقیاس کلامی سومین ویرایش آدن دین وکسلر کودکان^۴ (WISC-III) شامل: واژگان، شباهت‌ها یا اطلاعات عمومی؛ ۲. بی‌حسی لمسی ساده در مقابل درک ضعیف انگشت^۵؛ ۳. کسب بیشترین نمره در دو خرده‌مقیاس عملی WISC-III شامل: طراحی مکعب‌ها، تکمیل تداویر یا برنامه‌ریزی؛ ۴. عملکرد ضعیف درآزمون لامسه، جهت‌یابی راست، چپ و طاق. ۵. کسب نمره استاندارد در

---

1. Semrud-Clikeman, M.

2. Pelletier, P. M.

3. Rourke, B. P.

4. Wechsler Intelligence Scale for Children

5. poor perception finger

بخش خواندن، حداقل ۸ امتیاز بیشتر از ریاضیات در آزمون پیشرفت تحصیلی انفرادی وکسلر^۱ (WIAT)؛ ۶ هوش بهر کلامی بیشتر از هوش بهر عملی با اختلاف حداقل ۱۰ نمره در آزمون WISC-III.

این اختلال در دوران تحول به تدریج مشخص تر می شود و ممکن است به علت برخی از مشکلات تحصیلی یا حرکتی، به طور نادرست، تشخیص داده شود. زیرا اختلال در مجموعه ملاک های مذکور به علت آسیب های عصب-شناختی در ماده سفید مغز به وجود آید (کونینگ^۲ و دان^۳، ۲۰۰۳، نقل از برویت من و دیویس، ۲۰۱۱).

کودکان دارای اختلال یادگیری غیرکلامی در حوزه هایی نظیر: ادراک لمسی، هماهنگی روانی- حرکتی، سازمان دهی دیداری- فضایی، حل مسأله غیرکلامی، توانایی درک شوخی و تشخیص موارد آلفا در شکل ها، مشکل دارند. برای این گروه از کودکان، احتمال ذخیره سازی اطلاعات دیداری در حافظه، اندک است، در حالی که ذخیره سازی اطلاعات شنیداری در حافظه

-
1. Wechsler Individual Achievement Test
  2. Koning, C.
  3. Duane, D. D.

آنها بیشتر می‌باشد. همچنین، به نظر می‌رسد که وجود مشکلات در پردازش بینایی - فضایی به میزان زیاد، مهارت‌های حرکتی درشت و ظریف، تعادل و هماهنگی حرکتی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. آنها غالباً به اشیاء پیرامون برخورد می‌کنند، در راهروها به سایر افراد تنه می‌زنند و به طور کلی در ادراک مرزهای پیرامون بدن خود مشکل دارند، بیش‌تر از سایر کودکان اشیاء را می‌اندازند، با سبب ریختن مایعات می‌شوند و این وضعیت، تجربه شکست‌ها و سرخوردگی‌ها را به دنبال خواهد داشت، در نتیجه اضطراب آنها و احتمال وقوع رویداد نائرا بعد از مزایش می‌یابد (ثقفی، ۱۳۹۰).

شناخت زودهنگام و به موقع این اختلال به جهت پیشگیری از پیامدهای منفی ناشی از آن - مانند شکست‌های تحصیلی پی‌درپی، حرمت‌خود^۱ پایین، احساس ناکارآمدی، افسردگی، اختلال سلوک، بی‌علاقگی نسبت به امور تحصیلی، شکست‌های اجتماعی و شغلی، حایز اهمیت است (کریمی، ۱۳۸۷).